

Prin Hotărârea nr. 1196 din 16.12.2025, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a decis consultarea adunărilor generale ale procurorilor cu privire la necesitatea modificării legislației penale și procesual penale, precum și a legilor justiției.

Analizând conținutul documentelor înaintate, Secția constată că adunările generale ale procurorilor au hotărât în unanimitate că sunt necesare modificări legislative în vederea îmbunătățirii organizării și funcționării sistemului judiciar, respectiv pentru soluționarea cauzelor penale într-un termen rezonabil.

În urma sintetizării propunerilor formulate în adunările generale, luând în considerare temeiurile invocate și urgența modificărilor reclamate, Secție pentru procurori apreciază că sunt necesare modificări legislative, după cum urmează:

I. Cu privire la **organizarea și funcționarea sistemului de justiție (legile justiției)**, s-a apreciat că modificările legislative operate în perioada cuprinsă între anul 2018 și anul 2022 au generat disfuncționalități semnificative și inechități pentru corectarea cărora este necesară o intervenție legislativă promptă.

1. Necesitatea modificării procedurii de numire a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a procurorilor șefi DNA/DIICOT, a adjuncților acestora, precum și a procurorilor șefi secție din cadrul acestor unități

S-a apreciat că este necesar ca durata mandatelor pentru procurorul general și pentru procurorii-șefi ai direcțiilor specializate să fie de 5 ani (mandat unic), împrejurare care ar oferi o stabilitate mai mare și o independență sporită față de ciclurile politice. De asemenea, s-a apreciat că ar fi necesară introducerea avizului conform din partea Secției pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

În acord cu recomandările Comisiei de la Veneția, durata mandatului nu ar trebui să fie sincronizată sau apropiată de ciclurile politice - cum sunt alegerile parlamentare sau schimbările de guvern - astfel încât procurorul general și șefii DNA/DIICOT să rămână independenți față de presiuni externe și schimbări politice

În plus, o durată mai mare a mandatului permite gestionarea unor politici penale pe termen mediu și lung.

De asemenea, ar trebui înlăturată posibilitatea ca mandatele procurorului general și ale procurorilor șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism să fie reînnoite/prelungite după expirare, pentru a evita riscul ca titularii funcțiilor de conducere să fie influențați ori percepuți ca influențați de dorința de a fi reconfirmați. Reînnoirea mandatelor poate crea presiuni politice sau percepția că titularii gestionează deciziile în funcție de cine îi poate menține în funcție.

În acest sens, Comisia de la Veneția a apreciat că un mandat mai lung și fără posibilitatea de reînnoire oferă un grad mai mare de stabilitate instituțională, ceea ce reduce tentația de ajustare a deciziilor pentru favorizarea unor interese politice, oferă un interval suficient pentru ca procurorii de rang înalt să asigure cadrul necesar gestionării unor dosare complexe și întărește încrederea publică în faptul că deciziile procurorilor nu sunt dictate de politic.

Practica europeană și standardele Comisiei de la Veneția indică faptul că mandatele mai lungi, fără posibilitatea reînnoirii, reprezintă un instrument esențial pentru protejarea procurorilor de rang înalt de influențe politice și pentru consolidarea independenței Ministerului Public.

În forma actuală, legea permite ministrului justiției să propună numirea nu doar a procurorului general și a procurorilor-șefi ai Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, respectiv a adjuncților acestora, ci și a procurorilor-șefi secție din aceste structuri, cu un simplu aviz consultativ din partea Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii. Această reglementare extinde în mod nejustificat influența factorului politic asupra funcțiilor cheie din Ministerul Public, afectând independența operațională a acestuia. Procurorii-șefi secție exercită atribuții esențiale în structurarea și orientarea activității penale, iar numirea lor prin decizie politică, fără un filtru decizional profesional, constituie o ingerință excesivă în sistemul de justiție. Mai mult, avizul consultativ al Secției pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii are un caracter pur formal, putând fi ignorat complet de ministru, ceea ce goleşte de conținut rolul constituțional al Consiliului ca garant al independenței justiției. Este necesară o reformă legislativă care să limiteze intervenția ministrului doar la funcțiile de vârf – procurorul general, procurorii-șefi DNA și DIICOT, respectiv adjuncții acestora – condiționată de un aviz conform al Secției pentru procurori, iar celelalte funcții să fie ocupate prin concurs organizat de Secția pentru procurori.

Secția pentru procurori apreciază că pentru mandatul unic ar trebui luată în considerare și durata de 6 ani, în raport cu necesitatea de a depăși durata mandatelor factorilor politici implicați în procedura de numire (4 ani durata unei legislaturi parlamentare, 5 ani durata mandatului Președintelui României).

2. Necesitatea modificării competenței în ceea ce privește investigarea infracțiunilor de corupție comise de magistrați

În marea majoritate a unităților de parchet consultate s-a apreciat că este necesară reglementarea competenței Direcției Naționale Anticorupție de a investiga infracțiuni de corupție comise de magistrați.

În condițiile cadrului normativ în vigoare începând cu 20.07.2018 până în prezent, referitor la investigarea infracțiunilor săvârșite de către magistrați¹, se evidențiază disfuncționalități semnificative în investigarea infracțiunilor de corupție comise de către magistrați, aspect reliefat de datele statistice (în această perioadă au fost trimiși în judecată doar 2 (doi) magistrați pentru fapte de corupție, în antiteză cu perioada anterioară, în care competența a aparținut Direcției Naționale Anticorupție și în care au fost trimiși în judecată aproximativ 160 de magistrați).

Discontinuitatea instituțională, procedura de numire a procurorilor în vederea efectuării urmăririi penale și lipsa unei structuri specializate exclusiv în combaterea corupției la nivel înalt au condus la percepția existenței unui regim juridic privilegiat, de natură să afecteze încrederea societății în actul de justiție și în capacitatea de a sancționa corupția în sistemul judiciar.

Direcția Națională Anticorupție dispune de infrastructura necesară pentru a investiga magistrații implicați în acte de corupție, având un corp de procurori specializați în lupta împotriva corupției la nivel înalt, selectați printr-un concurs riguros din rândul celor cu peste 10 ani de experiență profesională. De asemenea, beneficiază de resurse umane și logistice adecvate, incluzând ofițeri de poliție judiciară specializați în anchete penale și măsuri de supraveghere tehnică, experți antifraudă, informaticieni și investigatori financiari.

¹ Prin Legea nr. 207/2018, care a modificat Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, s-a înființat Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție și i-a fost atribuită competența exclusivă, iar prin Legea nr. 49/2022 a fost desființată această secție și atribuită parchetelor nespecializate – Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv parchetelor de pe lângă curțile de apel).

Corupția în rândul magistraților și la nivel înalt nu poate fi combătută eficient prin structuri nespecializate, lipsite de personal propriu pe toate palierele de instrumentare și de o bază logistică sustenabilă.

Pentru a contrabalansa motivele care au stat la baza modificării competenței în 2018, în special lipsa unei garanții de independență, se impune modificarea legislației prin revenirea acesteia în favoarea Direcției Naționale Anticorupție.

Menținerea actualei soluții afectează atât eficiența urmăririi penale, cât și percepția publică asupra imparțialității și funcționalității mecanismului de investigare a infracțiunilor comise de magistrați. Or, sancționarea efectivă a faptelor de corupție săvârșite de magistrați nu are doar rolul de a proteja integritatea sistemului judiciar, ci reprezintă o condiție esențială pentru eficiența luptei împotriva corupției în ansamblu. În lipsa unei reacții ferme și eficiente față de corupția din interiorul sistemului judiciar, există riscul ca autorii faptelor de corupție din alte domenii să își asigure impunitatea prin coruperea magistratului cu blocarea sau deturnarea actului de justiție.

De asemenea, Secția pentru procurori apreciază că investigarea infracțiunilor comise de magistrați trebuie să revină la competența după materie, respectiv să fie realizată de parchetele de pe lângă curțile de apel și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv de Direcția Națională Anticorupție și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, în funcție de natura infracțiunii săvârșite.

3. Promovarea pe loc și promovarea efectivă a magistraților

Promovarea judecătorilor și procurorilor, la toate nivelurile, inclusiv la nivelul instanței supreme și la nivelul parchetului general, trebuie să se realizeze prin examen scris de tip grilă, ca modalitate principală de selecție, având ca obiect atât verificarea cunoștințelor teoretice, cât și rezolvarea de spețe practice.

Examenul scris reprezintă singura modalitate de promovare care poate asigura un criteriu obiectiv, transparent și verificabil de evaluare profesională, cu eliminarea sau diminuarea subiectivismului, a evaluărilor discreționare și a riscului de dependență profesională a magistratului.

Chiar dacă examenele sau concursurile privind evaluarea activității și conduitei se desfășoară în condiții de obiectivitate a membrilor comisiei, vor exista

mereu suspiciuni cu privire la favorizarea anumitor candidați sau la subiectivismul membrilor comisiei.

Promovarea prin examen scris are, totodată, un efect pozitiv major asupra formării profesionale continue a magistraților, constituind un instrument real de creștere a calității actului de justiție. Posibilitatea înscrierii periodice la examen determină judecătorii și procurorii să își actualizeze constant cunoștințele, să studieze doctrina și jurisprudența recentă și să mențină un nivel ridicat de pregătire profesională.

4. Componenta colegiilor de conducere

Propunerile formulate urmăresc reîntoarcerea la componenta colegiilor de conducere anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 304/2022, astfel cum erau prevăzute de art. 49 din Legea nr. 304/2004.

Dispozițiile introduse prin Legea nr. 304/2022 privind componenta colegiilor de conducere au condus la o concentrare excesivă a deciziei la nivelul conducerii instanței sau parchetului, în special în cazul instanțele judecătorești unde colegiul de conducere are atribuții esențiale de organizare și funcționare.

În forma actuală, majoritatea este deținută de magistrați cu funcții de conducere, a căror numire și revocare sunt influențate direct sau indirect de conducătorul instanței sau parchetului, ceea ce transformă decizia colegială într-una formală și goleşte de conținut principiul conducerii colective.

S-a apreciat că se impune revenirea la forma anterioară Legii nr. 304/2022 care asigură o reprezentare mai largă a magistraților și un control colegial real asupra deciziilor administrative.

Prin modificările aduse legilor justiției în 2022, componenta colegiilor de conducere a fost profund recalibrată în favoarea conducerii administrative a parchetelor și instanțelor, factorii de conducere fiind membri de drept ai colegiului, în timp ce magistrații cu funcții de execuție au doar doi reprezentanți aleși, indiferent de dimensiunea instituției. Această structură elimină orice pârghie reală de control intern și goleşte de conținut principiul reprezentativității, transformând colegiile în simple instrumente de validare formală a voinței conducerii. Aceasta cu atât mai mult cu cât factorii de conducere sunt numiți la propunerea conducătorului parchetului/instanței, ceea ce întărește controlul acestuia asupra colegiului. Absența

unei majorități sau chiar a unei ponderi semnificative a membrilor aleși face imposibilă exprimarea și susținerea punctelor de vedere alternative, în timp ce lipsa de transparență și concentrarea deciziei într-un grup restrâns afectează echilibrul și echitatea în guvernarea internă a instanțelor și parchetelor. Acest cadru reduce în mod semnificativ rolul magistraților de execuție în procesul decizional și justifică necesitatea unei intervenții legislative care să corecteze acest dezechilibru.

5. Numirea procurorilor generali adjuncți ai parchetelor de pe lângă curți de apel și a prim-procurorilor adjuncți ai parchetelor de pe lângă judecătorii și tribunale

S-a apreciat că este necesară modificarea procedurii de numire în funcțiile de conducere din cadrul instanțelor și parchetelor în sensul introducerii unui concurs sau examen de verificare a cunoștințelor teoretice privind managementul și organizarea judiciară și a unui proiect de management.

Actuala procedură prin care numirea prim-procurorilor adjuncți ai parchetelor de pe lângă judecătorii și tribunale și a procurorilor generali adjuncți ai parchetelor de pe lângă curți de apel se realizează la propunerea conducătorului unității concentrează decizia în favoarea conducătorului parchetului sau instanței și a colegiului de conducere din care fac parte în majoritate magistrații cu funcții de conducere desemnați, de asemenea, de conducătorul instituției, favorizându-se astfel mecanisme netransparente sau discreționare.

6. Modificarea condițiilor privind delegarea judecătorilor și procurorilor

a) În cadrul adunărilor generale s-a apreciat că se impune modificarea cadrului normativ privind delegarea judecătorilor și procurorilor, în sensul întăririi independenței magistratului și a eliminării riscului de utilizare a delegării ca instrument de presiune profesională.

Propunerea vizează modificarea competenței de a dispune delegarea magistraților în favoarea Secției pentru judecatori sau a Secției pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Secția pentru procurori apreciază că trebuie să revină în competența sa delegarea procurorilor în funcții de execuție, precum și detașarea procurorilor, pentru motive care țin de necesitatea existenței unei viziuni unitare cu privire la

dinamica resurselor umane, de nevoia existenței unui grad mai mare de transparență în cadrul acestor proceduri și, nu în ultimul rând, în considerarea calității de garant al independenței justiției prin gestionarea carierei procurorilor.

b) Limitarea duratei delegării și a posibilității de prelungire, prin stabilirea unei durate maxime totale, a unui plafon al prelungirilor succesive.

S-a apreciat că această propunere încurajează ocuparea posturilor vacante prin mecanismele normale și stabile (transfer, promovare), previn transformarea delegării într-o situație permanentă și elimină dependența magistratului de decizia periodică de prelungire a delegării.

c) Limitarea posibilității de detașare a magistraților doar la instanțe, la parchete, la Consiliul Superior al Magistraturii și la Institutul Național al Magistraturii/Școlii Naționale de Grefieri, corelativ cu crearea condițiilor de ocupare a funcțiilor din cadrul instituțiilor din justiție, altele decât instanțele și parchetele, preponderent cu personal asimilat.

7. Admiterea în magistratură, formarea inițială a magistraților și condiția de vechime pentru promovare în funcții de conducere și execuție

a) S-a apreciat că se impune revenirea la regula potrivit căreia durata cursurilor la Institutului Național al Magistraturii să fie de doi ani. O durată mai mare nu se justifică în raport cu nevoile de formare inițială a viitorilor magistrați, nu este adaptată la ritmul alert în care posturile de judecător și procuror devin vacante și nu răspunde necesității urgente de acoperire a deficitului de resurse umane din sistemul judiciar. De altfel, începând cu momentul intrării în vigoare, dispoziția legală care instituie o durată de trei ani a cursurilor la Institutul Național al Magistraturii a fost amânată succesiv.

b) Modificarea dispozițiilor din Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, referitor la condițiile de vechime pentru promovarea procurorilor în funcții de execuție și de conducere, prin luarea în calcul a perioadei în care aceștia au avut calitatea de auditori de justiție. S-a apreciat că, în condițiile actualelor prevederi legislative, bazinul de selecție pentru ocuparea posturilor de procuror la nivelul unităților superioare și a posturilor de conducere se va diminua semnificativ cu consecințe asupra bunei funcționări a acestora.

În aceeași ordine de idei a fost exprimată și nevoia revizuirii condițiilor de vechime pentru promovare în funcții de execuție, în sensul reducerii acestora, având în vedere blocajul în care se află parchetele de pe lângă tribunale de a ocupa posturile vacante (de ex. reducerea vechimii necesare pentru promovarea la parchetele de pe lângă tribunal de la 7 ani la 5/6 ani). Într-o astfel de situație se găsesc unitățile aflate în zone geografice neatractive și care au în subordine parchete la care activează procurori cu vechime redusă în profesie.

8. Reorganizarea parchetelor de pe lângă judecătorii

În cadrul adunărilor generale s-a arătat că este imperios necesar ca parchetele de pe lângă judecătorii să fie reorganizate într-un parchet local unic la nivelul fiecărui județ, pentru a echilibra volumul de activitate și a suplini deficitul de procurori de la nivelul parchetelor mici, situate în localități neatractive pentru ocuparea posturilor.

Secția pentru procurori precizează că, inclusiv în anul curent, a participat la ședințele grupului de lucru organizat la nivelul Ministerului Justiției, demersurile privind reorganizarea parchetelor de pe lângă judecătoria aflându-se într-un stadiu avansat.

9. Crearea unui corp al poliției judiciare în cadrul Ministerului Public

S-a apreciat că este necesară arondarea la fiecare unitate de parchet unde se efectuează preponderent urmărire penală proprie (parchetele de pe lângă curți de apel și parchetele de pe lângă tribunale), raportat la schema de procurori, a unor organe de poliție judiciară proprii care să își desfășoare activitatea în mod direct în cadrul Ministerului Public, al căror statut să fie similar celui prevăzut de art. 10 din OUG nr. 43/2002, având în vedere faptul că în prezent, cu câteva excepții punctuale, nu există astfel de posturi în schemele de personal ale unităților de parchet, fiind necesară adoptarea unei astfel de măsuri în vederea eficientizării activității de urmărire penală, prin specializarea unor organe de poliție judiciară în cadrul parchetelor și prin înlăturarea dublei subordonări: cea ierarhică față de organele de conducere din cadrul M.A.I. și cea față de procurori în ceea ce privește activitatea de urmărire penală desfășurată.

10. Asigurarea dreptului la liberă exprimare al magistraților

În cadrul adunărilor generale s-a apreciat că se impune introducerea unei dispoziții în Legea nr. 303/2022 prin care să se stabilească expres faptul că exercitarea dreptului la liberă exprimare al magistratului este garantată și că semnalarea disfuncționalităților din sistemul judiciar nu poate face obiectul cercetării disciplinare.

11. Implementarea recomandării Comisiei de la Veneția referitoare la acțiunea disciplinară exercitată față de magistrați

În cadrul adunărilor generale s-a solicitat însușirea recomandării Comisiei de la Veneția referitoare la răspunderea disciplinară a magistraților în sensul reglementării caracterului definitiv al hotărârilor secțiilor în cazul în care acestea resping acțiunea disciplinară inițiată de Inspekția Judiciară împotriva unui judecător sau procuror.

II. Cu privire la legislația penală și procesual penală, în adunările generale au fost exprimate și votate puncte de vedere cu privire la multiple aspecte care necesită corecții legislative din care vom enumera aici pe acelea care au aptitudinea să conducă la eficientizarea activității de urmărire penală și judecată în cauzele penale, la creșterea calității actului de justiție și la soluționarea dosarelor penale într-un termen rezonabil, astfel încât să fie atins scopul procesului penal.

1. Gestionarea volumul mare de activitate cu consecințe asupra duratei de soluționare a cauzelor penale

În conformitate cu datele centralizate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în cursul anului 2024 (adunările generale au avut loc la sfârșitul anului 2025, fapt pentru care pentru analiza a avut în vedere datele statistice aferente anului 2024), procurorii din România au soluționat aproximativ 541.671 de dosare penale din 1.788.805 de dosare penale de soluționat. Conform aceluiași date, numărul de posturi de procurori prevăzut de schema de personal era de 3.007, fiind ocupat un număr de 2.264 din acestea. Având în vedere numărul foarte mare de

dosare penale raportat la numărul de procurori, s-a apreciat că se impune identificarea unor soluții în vederea creșterii celerității soluționării acestora prin:

a) Neînregistrarea tuturor faptelor sesizate prin reglementarea unei proceduri de filtrare a acestora, care să îi confere procurorului prerogativa unei analize de oportunitate în ceea ce privește declanșarea urmăririi penale cu privire la fapta sesizată (similar legislației din alte state, de exemplu în Țările de Jos). În România, actele de sesizare care îndeplinesc condițiile de fond și de formă sunt înregistrate în mod obligatoriu ca dosare penale și au un parcurs asemănător indiferent de temeinicia sesizării și gradul de pericol social al faptei. Consecința înregistrării obligatorii ca dosar penal în orice situație este risipa de timp și resurse.

Reglementarea principiului oportunității în activitatea de urmărire penală nu aduce atingere dreptului de acces la justiție dacă este însoțit de garanția verificării/controlului/contestării în condiții clar stabilite prin lege.

b) Simplificarea procedurii acordului de recunoaștere a vinovăției și a procedurii de renunțare la urmărirea penală. Propunerea are în vedere infracțiunile în care persoana cercetată recunoaște comiterea infracțiunii reținute în sarcina sa (recunoaștere făcută în prezența unui avocat ales/desemnat din oficiu).

S-a apreciat că procedurile simplificate să se realizeze prin întocmirea unor acte procesuale/procedurale standardizate, atât în faza de urmărire penală, cât și în faza de judecată (formulare care să conțină doar elementele esențiale pentru dispunerea unei soluții în cauză).

c) Eliminarea dublei calități (suspect și inculpat) a persoanei cercetate în faza de urmărire penală.

În susținerea acestei propuneri s-a arătat că, în practică, există o dublare inutilă și cronofagă a unor acte de urmărire penală impuse de cele două calități: ordonanța de efectuare a urmăririi penale față de suspect/punere în mișcare a urmăririi penale, aducerea la cunoștință a învinuirii, drepturilor și obligațiilor, distinct pentru cele două calități, în condițiile în care acestea sunt, în esența lor, aceleași; citarea și audierea repetată a persoanei cercetate, în calitate de suspect și apoi de inculpat, chiar și în situațiile des întâlnite, în care starea de fapt și încadrarea juridică nu suferă modificări pe parcursul urmăririi penale.

S-a apreciat că este necesară și suficientă cercetarea faptei, ca urmare a începerii urmăririi penale in rem, urmată de imputarea acesteia unei anume persoane, care să dobândească calitatea de suspect sau inculpat, diferențele terminologice

nefiind substanțiale sub aspectul drepturilor și obligațiilor procesuale și nici ale principiilor aplicabile procesului penal; dacă se optează pentru folosirea noțiunii de suspect, acesta poate dobândi calitatea de inculpat ca urmare a rechizitoriului prin care persoana cercetată este trimisă în judecată și care îi este comunicat acesteia, în vederea exercitării dreptului la apărare în faza ulterioară finalizării urmăririi penale

d) Crearea unei infrastructuri digitale care să sprijine activitatea de urmărire penală.

În cadrul adunărilor generale s-a arătat că se impune accelerarea procesului de digitalizare a activității investigative, în cadrul unităților de parchet nespecializate, pe mai multe dimensiuni: utilizarea unor soluții informatice avansate, care să permită transcrierea automată a declarațiilor și a înregistrărilor audio și audio-video, gestionarea electronică a documentelor și realizarea unor analize sintetice ale volumelor mari de date; acces direct la toate bazele de date deținute de alte instituții; asigurarea unei infrastructuri proprii pentru punerea în executare a măsurilor de supraveghere tehnică.

2. Necesitatea eliminării camerei preliminare

În cadrul adunărilor generale s-a opinat că instituția camerei preliminare nu mai corespunde scopului urmărit de legiuitor la momentul adoptării sale, modificările legislative și jurisprudențiale ulterioare golind-o treptat de conținut și de rațiunea inițială. În practică, aceasta nu mai funcționează ca un filtru real de legalitate, ci ca o etapă formală, lipsită de eficiență². Mai mult, camera preliminară a devenit un instrument frecvent de tergiversare a soluționării cauzei, prin formularea repetată de cereri de amânare, invocarea unor aspecte care excedează limitelor procedurii și promovarea unor căi de atac vădit neîntemeiate, afectând grav celeritatea procesului penal³.

²În practica judiciară, în majoritatea covârșitoare a cauzelor, cererile și excepțiile formulate în procedura camerei preliminare sunt respinse ca neîntemeiate, numărul cauzelor în care acestea sunt admise fiind extrem de redus, situându-se la aproximativ 0,5% din total cauzelor înregistrare pe rolul Tribunalului București, potrivit datelor statistice disponibile pe platforma rejust.ro.

³A se vedea, în acest sens, dosarele nr. 9392/3/2024/a1 (cauză aflată pe rol de aproximativ doi ani, fără pronunțarea unei soluții în procedura camerei preliminare), nr. 31006/3/2023/a1 (înregistrat la data de 18.10.2023, fără a fi soluționate până în prezent cererile formulate) și nr. 17101/3/2024/a1 (înregistrat la 24.05.2024, fără pronunțarea unei soluții asupra cererilor invocate).

În aceste condiții, instituția camerei preliminare nu se dovedește nici necesară, nici oportună, întrucât pentru un număr infim de cauze în care s-ar impune restituirea dosarului la procuror, majoritatea covârșitoare a cauzelor sunt nejustificat tergiversate. Această întârziere sistemică are drept consecință fie împlinirea termenului de prescripție, fie diminuarea pericolului social concret al faptelor, cu un impact direct asupra individualizării și severității pedepselor aplicate. În locul acestei proceduri, legiuitorul ar putea identifica și reglementa mecanisme procedurale mai eficiente, apte să asigure controlul legalității urmăririi penale și remedierea eventualelor neregularități, fără a afecta celeritatea procesului penal.⁴

3. Necesitatea unei reglementări imperative care să consfințească principiul de aplicare a legii de procedură *tempus regit actum*, atât în cazul declarării neconstituționale a unor norme de procedură, cât și în cazul deciziilor de interpretare a normelor de procedură

Codul de procedură penală⁵ și Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală⁶ consfințesc principiul *tempus regit actum*, conform căruia legalitatea actelor efectuate și măsurilor luate în procesul penal se analizează după legea de procedură în vigoare la momentul efectuării lor. Principiul asigură stabilitatea juridică a actelor și măsurilor luate sub imperiul legii vechi, ele rămânând valabile chiar dacă ulterior se schimbă normele de procedură. Neaplicarea acestui principiu duce la situația în care actele efectuate legal la un moment dat, devin nelegale dacă sunt apreciate după noile reguli.

Totuși, începând cu anul 2016, principiul și-a pierdut rigoarea în materia procedurii penale atunci când Curtea Constituțională a României a declarat neconstituțională sintagma „ori de alte organe specializate ale statului” din cuprinsul dispozițiilor art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală (cu referire la măsurile de supraveghere tehnică puse în aplicare de Serviciul Român de Informații). Curtea Constituțională a stabilit că efectele deciziei se aplică pentru viitor, în cauzele nedefinitiv judecate, însă în realitate în aceste cauze nedefinitiv judecate, aflate pe

⁴Cu titlu de exemplu, scopul urmărit de procedura camerei preliminare ar putea fi atins prin discutarea și soluționarea cererilor și excepțiilor privind legalitatea sesizării instanței și a probelor la primul termen de judecată, într-un cadru procedural concentrat, care să nu afecteze celeritatea soluționării cauzei, încheierea pronunțată urmând a putea fi atacată odată cu fondul.

⁵ Art. 13, alin. (1).

⁶ Art. 4, alin. (1).

rolul instanței de judecată, efectele s-au aplicat și cu privire la actele efectuate anterior declarării neconstituționale a sintagmei amintite.

Consecința a fost crearea unei practici majoritare de înlăturare a probelor rezultate din măsurile de supraveghere tehnică puse în aplicare de Serviciul Român de Informații, probe obținute cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data obținerii lor, însă care au devenit „nelegale” după noile reguli de procedură, fiind astfel flagrant încălcat principiul „tempus regit actum”.

Astfel, dacă în cazul modificării unei norme de procedură penală, nu există niciun dubiu cu privire la necesitatea aplicării principiului „tempus regit actum”, situația nu ar trebui să fie diferită în cazul declarării neconstituționale a unei dispoziții de procedură penală, întrucât consecința celei din urmă situații este, în cele din urmă, abrogarea normei de procedură ori modificarea ei (deci o dispoziție procedurală nouă)⁷.

O altă situație de neaplicare a principiului „tempus regit actum” este situația deciziilor de interpretare a normelor de procedură penală, inclusiv a normelor de competență a organelor judiciare. Cel mai recent exemplu este reprezentat de Decizia nr. 8/16 iunie 2025 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, care a stabilit că Direcția Generală Anticorupție poate efectua acte doar în cauzele având ca obiect infracțiuni de corupție săvârșite de personalul Ministerul Afacerilor Interne, aceasta deși timp de aproape 20 de ani, de la înființarea DGA, organele judiciare au considerat că DGA poate efectua, în baza delegării procurorului, acte de urmărire penală, oricare ar fi obiectul dosarului penal. Efectul imediat este acela al constatării necompetenței DGA în dosarele care nu vizează personalul MAI, cu consecința constatării nulității absolute a actelor efectuate și a probelor obținute de DGA în aceste cauze. În acest sens, pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul București sunt înregistrate dosare aflate în situația de mai sus, în care actele efectuate și probele obținute de DGA nu mai pot fi refăcute (investigatori sub acoperire care au efectuat activități autorizate). Având în vedere riscul anulării actelor și excluderii probelor, fără posibilitatea refacerii, procurorii și lucrătorii DGA sunt puși în situația în care toate activitățile efectuate pe parcursul unor lungi perioade au fost de fapt în zadar.

Având în vedere cele de mai sus, apreciem ca necesară reglementarea expresă a principiului *tempus regit actum*, în sensul că deciziile Curții Constituționale,

⁷ Art. 31 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 R, privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

respectiv ale Înaltei Curți de Casație și Justiție care produc efecte *erga omnes* să nu aducă atingere actelor procedurale și procesuale întocmite cu respectarea dispozițiilor legale anterior datei publicării acestor decizii.

4. Necesitatea eliminării procedurii prevăzută de art. 339 alin. (4) din Codul de procedură penală

În ceea ce privește dispozițiile art. 339 din Codul de procedură penală, care permit posibilitatea atacării soluției de clasare dispuse în cauză în două etape, respectiv o primă plângere formulată la prim-procuror/procurorul ierarhic superior, iar ulterior, dacă această primă plângere este respinsă, partea interesată având posibilitatea formulării unei plângeri la judecătorul de cameră preliminară (conform art. 340 Cod procedură penală), considerăm că acestea trebuie regândite, în sensul eliminării etapei formulării plângerii vizând soluția de clasare la prim-procuror/procurorul ierarhic superior, întrucât menținerea acestor dispoziții devine superfluă câtă vreme persoana interesată beneficiază oricum de garanțiile privind liberul acces la instanță, conform CEDO și dreptului național, fiind de natură a conduce la o prelungire a soluționării cauzei penale. De altfel, persoanele interesate nu se limitează la utilizarea procedurii în discuție, apelând în cvasitotalitatea cazurilor și la procedura prevăzută de art. 340 din Codul de procedură penală.

Un alt argument ce justifică eliminarea procedurii în discuție este acela că, în ipoteza admiterii plângerii formulate împotriva soluției de netrimitere în judecată, soluția de redeschidere a urmăririi penale și, implicit, legalitatea și temeinicia soluției de admitere a plângerii, este oricum supusă controlului judecătoresc.

5. Posibilitatea dispunerii măsurii de siguranță a confiscării extinse, prevăzută de art. 112¹ Cod penal în situația incidenței unei cauze de înlăturare a răspunderii penale ce lipsește de obiect acțiunea penală – *cauză de nepedepsire, deces, prescripție* – atunci când există probe care ar fi atras o soluție de condamnare a persoanei acuzate

Necorelarea dispozițiilor procedurale consacrate în cuprinsul articolelor 396 și 327 din Codul de procedură penală cu condițiile prevăzute de art. 112¹ Cod penal pentru dispunerea confiscării extinse determină imposibilitatea de a dispune/propune această măsură de siguranță *în situația pronunțării unei soluții de amânare a aplicării pedepsei, renunțare la aplicarea pedepsei, renunțare la*

urmărire penală sau încetare a procesului penal/clasare a cauzei determinată de incidența unei cauze de înlăturare a răspunderii penale ce lipsește de obiect acțiunea penală, chiar dacă la dosarul cauzei există probe care ar fi putut atrage o soluție de condamnare a persoanei acuzate, în cauză este probată existența unei diferențe nejustificate între veniturile licite ale persoanei acuzate și bunurile deținute de către aceasta, iar organele judiciare și-au format convingerea că bunurile au proveniență ilicită.

Deși toate reglementările operate de legiuitor în ultimul deceniu destinate, în special, contracarării fenomenului evaziunii fiscale (cel mai elocvent exemplu fiind modificările introduse prin Legea nr. 126/2024) confirmă viziunea spre trecerea de la *teoriile tradiționaliste de natură retributivă ale dreptului penal, conform cărora aplicarea unor pedepse privative de libertate în cazul comiterii infracțiunilor reprezintă o condiție sine qua non a restabilirii ordinii de drept, spre teoriile moderne specifice acestei ramuri de drept, potrivit cărora, în cazul infracțiunilor ce au ca scop realizarea unor câștiguri ilicite, principalul obiectiv al politicii penale etatice trebuie să vizeze descoperirea și confiscarea respectivelor bunuri (în sens larg), în vederea introducerii lor sau a contravalorii lor în bugetul public (punctul 68 din Decizia nr. 146/2024 a Curții Constituționale a României din 19 martie 2024)*, realitatea practică judiciară relevă că necorelarea dispozițiilor antecitate creează un real impediment pentru asigurarea scopului unui astfel de demers.

În concret, cu toate că în astfel de cazuri probatoriul administrat în cauză ar fi putut conduce la o soluție de condamnare definitivă în absența unor astfel de circumstanțe/impedimente procedurale (orientarea instanței spre o soluție de renunțare la aplicarea pedepsei – ce reprezintă în esență doar o măsură de individualizare judiciară a stabilirii pedepsei, amânarea aplicării pedepsei – măsură de individualizare a aplicării unei pedepse, clasarea cauzei determinată de incidența unei cauze de nepedepsire, decesul suspectului/inculpatului, prescripția răspunderii penale, etc.), beneficii substanțiale obținute din activități despre care este stabilit că au proveniență ilicită nu pot face obiectul măsurii de siguranță a confiscării extinse și prin urmare nu se poate neutraliza însuși *instrumentul* de săvârșire a unor noi infracțiuni. De altfel, este bine-cunoscut faptul că organizațiile criminale/autorii ce acționează în sfera criminalității economice, reinvestesc, de obicei, o mare parte din *profiturile* obținute din activități infracționale pentru a crea o bază financiară care să le permită continuarea unor astfel de activități.

Amenințarea pe care o reprezintă formele grave de criminalitate economico-financiară generată de veniturile deosebit de mari și de faptul că o parte considerabilă dintre aceste venituri sunt *spălate* rapid prin intermediul unui sistem financiar paralel subteran poate aduce atingere în mod semnificativ integrității economiei și a societății, erodând statul de drept și drepturile fundamentale consacrate, motiv pentru care apreciem că fără o intervenție promptă a legiuitorului în acest domeniu nu se poate asigura dezideratul identificării, indisponibilizării, *confiscării extinse și eliminării produselor provenite din săvârșirea unor activități infracționale*.

Exemplificativ, în evidențele Parchetului de pe lângă Tribunalul București sunt înregistrate în prezent mai multe dosare penale având ca obiect infracțiuni de evaziune fiscală cu prejudicii însemnate în care au fost luate măsuri asigurătorii în vederea dispunerii măsurii de siguranță a confiscării extinse asupra unor bunuri mobile și imobile despre care există probe că provin din săvârșirea unor activități infracționale (în cauză este probată existența unei diferențe nejustificate între veniturile licite ale persoanelor acuzate și bunurile deținute de către aceștia în baza unor investigații financiare efectuate). Inculpații au procedat la achitarea prejudiciului cauzat, majorat cu 25% din valoarea acestuia, precum și a dobânzilor și a penalităților aferente, în vederea beneficierii de cauza de nepedepsire prevăzută de art. 10 alin. 3 din Legea nr. 241/2005. Prin acest demers au *blocat*, implicit, aplicarea instituției care face obiectul analizei, pentru a nu se putea dispune măsura de siguranță a confiscării extinse.

6. Necesitatea modificării O.U.G. 120/2005 în sensul ca organele de cercetare penală din cadrul DGA să poată fi delegate oricare ar fi obiectul dosarului penal

Propunerea a avut în vedere faptul că prin acordarea posibilității organelor de cercetare penală din cadrul Direcției Generale Anticorupție de a efectua acte de urmărire penală, indiferent de obiectul dosarului penal, prin delegare, se va anula cel mai rapid efect din practică al deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție (RIL) nr. 8/2025, acela că cea mai mare parte a dosarelor de corupție nu mai poate fi instrumentată prin delegarea unei singure structuri de poliție, care deține și resursa umană specializată, și dotarea tehnică și logistica necesare (obținute prin investiții constante în ultimii 20 de ani), ci prin delegarea unor structuri de poliție specializate în cercetarea altor categorii de infracțiuni, care au deja alte dosare în lucru și care nu

dețin dotarea tehnică specifică instrumentării cauzelor de corupție, toate afectând, în final, celeritatea și eficacitatea anchetei penale.

7. Necesitatea eliminării caracterului obligatoriu al expertizei pentru determinarea prejudiciului în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală

Expertiza de specialitate prevăzută de art. 10 alin. 2 din Legea nr. 241/2005 nu ar trebui impusă ca un procedeu probatoriu absolut obligatoriu în toate cauzele de evaziune fiscală, pentru următoarele motive:

Expertiza reprezintă un mijloc de probă facultativ, utilizat atunci când complexitatea tehnică a cauzei o impune și contribuie la clarificarea unor elemente de fapt ce nu pot fi determinate altfel, dar nu este și nu ar fi trebuit să devină o condiție de validitate a rechizitoriului. În plus, impunerea obligatorie a expertizei în cauzele de evaziune fiscală, ridică serioase probleme de compatibilitate cu principiul libertății probelor și restrânge nejustificat posibilitatea procurorului de a administra probațiunea într-un mod eficient și adaptat fiecărui caz în parte (vezi art. 103 Cod de procedură penală - probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză).

Transformarea expertizei de specialitate într-o condiție automată de validitate a rechizitoriului este greșită, întrucât reduce evaluarea probatoriului la o condiție pur procedurală, indiferent de claritatea sau suficiența celorlalte probe administrate. Consecința directă este formalizarea excesivă a urmăririi penale, cauzele penale fiind restituite la procuror exclusiv pentru lipsa expertizei, chiar și în situațiile în care existența prejudiciului și mecanismul faptei rezultă fără echivoc din înscrisuri, declarații sau alte mijloace de probă. În plan practic, această abordare conduce la întâzieri semnificative ale procedurii, la creșterea costurilor judiciare și la afectarea rezonabilității duratei procesului penal, fără un câștig real în planul aflării adevărului.

Pe de altă parte, textul din prezent limitează posibilitatea judecătorului de a-și forma convingerea pe baza întregului probatoriu administrat în cauză. Trebuie avut în vedere faptul că prin obligativitatea stabilirii prejudiciului pe baza unei expertize de specialitate, este afectată plenitudinea de competență a judecătorului care nu mai poate stabili un element ce ține de latura obiectivă a infracțiunii potrivit

propriei convingeri, ci va trebui să țină cont de ceea ce a stabilit un expert care nu prezintă garanțiile de independență și imparțialitate ale unui tribunal.

8. Reconfigurarea dispozițiilor privind instituția renunțării la urmărire penală

Propunerea vizează modificarea dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală care reglementează instituția renunțării la urmărire penală prin eliminarea controlului judecătoresc obligatoriu în toate cazuri, cu respectarea considerentelor Deciziei nr. 23 din 20 ianuarie 2016 a Curții Constituționale a României.

În practica judiciară a ultimilor ani, după introducerea procedurii de confirmare a soluției de renunțare la urmărirea penală de către judecătorul de cameră preliminară, s-a observat faptul că peste 90% dintre soluțiile de renunțare la urmărirea penală sunt confirmate de judecătorii de cameră preliminară, iar tot atâtea dintre soluții nu conțin obligații impuse în sarcina suspectilor sau inculpaților.

Pe de altă parte, procedura de confirmare a soluției de renunțare la urmărirea penală a îngreunat foarte mult atât activitatea instanțelor judecătorești.

Plecând de la considerentele Curții Constituționale a României în decizia amintită, dar și de la principiul ultima ratio dezvoltat în jurisprudența instanței de control constituțional în materia infracțiunii de abuz în serviciu, s-a apreciat că este posibilă o regândire a instituției de renunțare la urmărire penală, astfel încât să fie reglementat principiul ultima ratio și în cazul altor infracțiuni de o gravitate mai redusă decât aceea a infracțiunii de abuz în serviciu, cu respectarea condițiilor de previzibilitate și accesibilitate, nu doar pe cale de interpretare. De asemenea, se impune reglementarea instituției astfel încât să fie realizat un echilibru adecvat între principiul legalității și principiul oportunității, potrivit paragrafului 30 din decizia sus-amintită. În final, este necesară eficientizarea actului de justiție prin degrevarea organelor judiciare de cauze de o importanță minoră, judecate potrivit unor proceduri în prezent excesive.

9. Limitarea posibilității de a invoca nulitatea relativă

Propunerea a vizat introducerea unei dispoziții legale care să prevadă obligativitatea invocării nulităților relative de către partea asistată de avocat, până la terminarea urmăririi penale, sub sancțiunea decăderii.

În practica judiciară s-a constatat faptul că în cazul anumitor situații în care este incidentă nulitatea relativă, s-ar fi putut remedia neregularitatea încă din cursul urmăririi penale, dacă ar fi fost invocată de către părți. Cu toate acestea, există o practică în sensul de a nu invoca nulitățile decât în cameră preliminară ceea ce uneori conduce la restituirea cauzei la parchet pentru remedieri minore, aspect de natură să întârzie procedurile.

Evident decăderea nu poate opera în nicio situație în care se constată că partea nu a avut posibilitatea concretă și efectivă de a invoca nulitatea relativă.

Pe de altă parte, în situațiile în care se constată că avea posibilitatea de a invoca nulitatea relativă și nu a făcut-o, orice nulitate să se considere acoperită. Pentru acordarea unor garanții suplimentare, să fie prevăzută decăderea doar pentru cazurile în care partea a fost asistată de avocat, ales sau din oficiu.

10. Reglementarea momentului de la care curge termenul de prescripție în cazul infracțiunilor cu modalități alternative de comitere

Propunerea vizează introducerea unei prevederi în Codul penal - partea generală în sensul ca infracțiunile pentru care sunt prevăzute modalități alternative ale elementului material reprezintă o formă a unității de infracțiune cu durata în timp pentru care termenul de prescripție se calculează de la data comiterii ultimei modalități alternative prevăzute de legea.

Intervenție legislativă la nivelul părții generale a Codului penal, prin includerea expresă a infracțiunilor cu modalități alternative de comitere între formele unității naturale de infracțiune cu durată în timp, cu consecința stabilirii epuizării la momentul ultimei modalități alternative de comitere.

Cu titlu exemplificativ, în materia infracțiunilor de corupție, epuizarea infracțiunii ar urma să fie stabilită la momentul ultimei primiri sau remiteri a folosului necuvenit, indiferent de numărul actelor de executare (tranzelor) ori de modalitatea alternativă de realizare a elementului material.

În practica judiciară, ca urmare a interpretării obligatorii stabilite prin recurs în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție, infracțiunea de luare de mită este calificată drept infracțiune instantanee, consumată la momentul pretinderii ori acceptării promisiunii folosului necuvenit, indiferent de data remiterii efective a acestuia. Această calificare determină curgerea termenului de prescripție de la un

moment formal, adesea anterior manifestării concrete a pericolului social maxim și anterior posibilității reale de descoperire și probare a faptei.

Soluția jurisprudențială menționată generează, în practică, efecte contrare scopului incriminării infracțiunilor de corupție, întrucât ignoră caracterul secvențial al conduitei infracționale (pretindere – acceptare – primire, uneori în tranșe), începutul prescripției este plasat într-un moment în care fapta este, de regulă, nedetectabilă, fapt ce permite intervenția prescripției anterior epuizării reale a conduitei infracționale. Astfel, prescripția nu mai sancționează pasivitatea statului, ci structura normei de incriminare, ceea ce afectează grav eficiența luptei împotriva corupției.

Din această perspectivă, având în vedere existența unei rezoluții infracționale unice, care se realizează progresiv, precum și menținerea stării de pericol pe întreaga durată a relației de corupție, epuizarea infracțiunii la momentul ultimei primiri sau remiteri a folosului necuvenit — și nu simpla pretindere — reprezintă reperul legitim pentru declanșarea cursului prescripției, interpretare ce rezulta și din decizia Tribunalului Suprem nr. 1/1987.